

היום נלמד בעזרת ה':

מכות דף יח

גופא: שנינו לעיל אמר רבא: זר, שאכל מן העולה, לפני זריקה, חוץ לחומה, לרבי שמעון לוקה חמש.

א. משום אוכל קדש חוץ לחומה, ונלמד בקל וחומר ממעשר. ב. משום אוכל חוץ לקלעים, ונלמד בקל וחומר מחטאת ואשם. ג. משום אוכל לפני זריקת דמים, ונלמד בקל וחומר מתודה ושלמים. ד. משום זר גמור שאוכל אפילו לאחר זריקה, ונלמד בקל וחומר מבכור. ה. משום אוכל עולה אפילו לאחר זריקה ואפילו לפני מן הקלעים.

קושיא: ולילקי נמי משום "זר לא יאכל כי קדש הם": מדוע רבא לא החשיב גם את הלאו שאסור לזה לאכול קדשי קדשים.

תירוץ: הני מילי היכא דלכהנים חזי: באמת אין זר עובר על אכילת קדשי קדשים במקום שאין הכהנים עוברים על כך. וכיון שקרבן עולה גם לכהנים אינו ראוי לאכילה, אף הזר לא עובר בהם.

קושיא: ולילקי נמי משום "ובשר בשדה טרפה לא תאכלו": כיון שנלמד מהמילה המיוחסת "בשדה", שגם בשר קדשים שיצא חוץ למחיצות נאסר, מדוע אין לוקה על כך.

תירוץ: הני מילי היכא דבפנים חזי: שגם בלאו זה אינו עובר רק במקום שבתוך המחיצות הבשר מותר באכילה, אבל עולה שאינו ראוי לאכילה אף בתוך המחיצות לא עובר על הלאו המיוחד של מחוץ למחיצה.

קושיא: ולילקי נמי כדרכי אליעזר: שרבי אליעזר אמר כיון שכתוב באיסור נותר "לא יאכל כי קדש", יש ללמוד שיש איסור אכילה גם על כל הקדשים שנפסלו, ומדע לא החשיב רבא לאו זה.

תירוץ: הני מילי היכא דקודם פסולו חזי: אין עובר על לאו זה במקרה שאסור באכילה גם קודם שנעשה נותר. ולכך בעולה אינו עובר בלאו זה.

קושיא: ולילקי נמי כאידך דרבי אליעזר: שרבי אליעזר שנה בברייתא שבכל קרבן שדינו בכליל תהיה עובר על לא תעשה על אכילתו, ואם כן מדוע רבא לא החשיב לאו זה.

תירוץ: אין הכי נמי: באמת רבא מודה שלוקים על לאו זה. אלא שרבא לא מנה אותו במנין הלאוין רק מה שנלמד מהפסוק "לא תוכל לאכול בשעריך".

אמר רב גידל אמר רב: אם כהן שאכל לפני זריקת הדם מקרבן החטאת ומקרבן האשם, לוקה. שהרי הפסוק כותב "ואכלו אותם אשר כופר בהם" דהניינו רק אחרי הכפרה מותר לאכול אותם והיינו רק לאחר זריקת הדם. וכשאוכלו עובר על לאו שבא מתוך עשה שדינו כלאו, ולכך לוקה על אכילתו.

קושיא: "וכל בהמה מפרסת פרסה ושוסעת שסע שתי פרסות מעלת גרה בבהמה, אותה תאכלו": ומשמע שרק אותה תאכלו, אבל בהמה אחרת, שאין בה את הסימנים הללו, לא תאכלו. ואם כן מדוע התורה כותבת שוב פסוק "את זה לא תאכלו", אלא, על כרחך, שלאו הבא מכלל עשה, נחשב רק לאיסור עשה, ולכן חזרה התורה לאוסרו באיסור לאו.

תירוץ: אי איתמר הכי איתמר: שכך יש לשנות את דברי רב גידל בשם רב זר שאכל מחטאת ואשם לפני זריקת הדם פטור. משום שכתוב "ואכלו אותם אשר כופר בהם". ופסוק זה נאמר באכילת תרומה, ולמדנו ממנו גם לאכילת קדשים. וכיון שבסוף הפסוק כתוב "וזר לא יאכל כי קדש הם", אנו דורשים שרק בזמן שראוי לאכילת כהנים, אז נאמר האיסור של "וזר לא יאכל" אבל במקום שעדיין אינו ראוי לאכילת כהנים, לא נאמר האיסור של "וזר לא יאכל".

*

הגמרא מביאה כמה מימרות בעניני הבאת ביכורים, ודנה בהם.

אמר רבי אלעזר אמר רבי הושעיא: יש דין בהבאת ביכורים שצריך להניחם לפני המזבח ולקרות פרשת בכורים, אולם רק מצות ההנחה לפני המזבח מעכבת את

קיום מצותם, ואת היתר אכילתם לכהנים. אבל קריית פרשת פרשת ביכורים אינה מעכבת. אך עכ"פ לכתחילה אין לאכול את הביכורים רק לאחר קריאת הפרשה.

קושיא: ומי אמר רבי אלעזר הכי: האם רבי אליעזר סבר שאין הקריאה מעכבת באכילת ביכורים. והרי הוא אמר בשם רבי הושעיא שאם הפריש בכורים קודם לחג הסוכות, ועבר עליהן החג ועדיין לא הביאן לבית המקדש, ירקבו, ובפשטות הסיבה, משום שאחרי שעבר חג הסוכות, כיון שכתוב בתורה אחרי קריאת פרשת הביכורים "ושמחת בכל הטוב" דרשו חז"ל שאין הקריאה אלא בזמן שמחה, שהוא עד חג הסוכות, ולכך לאחר מכן מביא ואינו קורא. ולכך אם הפריש את הביכורים קודם לחג הסוכות, כיון שהיו ראויים לקריאה, וכבר חלה עליהם חובת קריאה, ועכשיו שעבר עליהם החג נדחו מקריאה, לכן דינם שירקבו. ואם מוכח שהקריאה מעכבת בהם.

תירוץ: כדרכי זירא: באמת הדין שאם הם ראויים לקריאה אין הקריאה מעכבת במצות הבאת הביכורים, אבל בדין שאמר בשם רבי הושעיא מדובר כשכבר עבר זמנם ואינם ראויים לקריאה, שהם הקריאה מעכבת, משום שר' זירא אמר שכל הראוי לבילה, אין בילה מעכבת בו. אבל כל שאינו ראוי לבילה, הבילה מעכבת.

רב אחא בר יעקב מתני לה כדרכי אסי אמר רבי יוחנן: הדין שנאמר לעיל בשם רבי הושעיא אמר רב אחא בר יעקב בשם רבי יוחנן.

קושיא: וקשיא ליה דרבי יוחנן אדרכי יוחנן: והיה לו סתירה בדברי רבי יוחנן בעצמו, שכאן נאמר בשמו שהנחה מעכבת וקריאה אינה מעכבת, ומאיך רבי אסי שאל את רבי יוחנן ממתי הבכורים מותרים באכילה לכהנים. ורבי יוחנן ענה לו שמעצרת עד החג שעדיין הזמן שקוראים פרשת ביכורים, הם מותרים רק אחרי שקרא, ואם עבר חג הסוכות שכבר אינם ראויים לקריאת הפרשה, הפירות מותרים ממתי שמכניסים לעזרה. נמצא מבואר בדבריו שהקריאה מעכבת ואילו הנחה לפני המזבח אינה מעכבת אלא כל שהכניסו לעזרה, מותר לאוכלם.

תירוץ: קרייה אקרייה לא קשיא: מה שאמר רבי יוחנן שהקריאה מעכבת, הוא כדעת רבי שמעון שסבר שכהן האוכל לפני קריאה עובר בלאו. ומה שאמר רבי יוחנן שאין הקריאה מעכבת, הוא כדעת רבנן שסוברים שאין הקריאה מעכבת.

הנחה אהנחה, נמי לא קשיא: שמה שאמר רבי יוחנן שאין ההנחה מעכבת, הוא כדברי רבי יהודה שדורש שמה שכתוב "והנחתו", הכוונה שחייב בתנופה, ומה

שכתוב פעם אחת בביכורים "והניחו" אין זה לעיכובא. אבל מה שאמר רבי יוחנן שהנחה מעכבת היינו כדעת רבי אליעזר בן יעקב שחלק וסבר שמה שכתוב "והנחתו" היינו הנחה, וכיון שכתוב פעמיים חיוב הנחה, הרי היא מעכבת, וחיוב תנופה למד בגזירה שווה משלמים, ולכך אף הדין כשלמים שהבעלים יניפו, והיינו שהבעלים אוחזים בשפת הטנא, והכהן מניח ידיו תחת שוליו, ומניף.